

KWENT CHEEN LI

**TUB XAA MZAA KWENT
KWAAN NZHÉ DIOS LO XAA**



Zapoteco de Amatlán

—Naab lu tub kwaan nagan; per chelee lu ne lu lo na gorna lee na nya, Dios zaaya lo lu.

Nu gorzee myun tub karet cheen dil lo Eliseo, kwaan nak ki nu mbe chop kabay ki karet. Kwaane nyano Li naz yiba leen tub mdun. Nu sbaa nya Li yiba. Nebsa mlake xkaxkem xaa kwaan ngob lo yo gorna nya xaa.

Nu Eliseo mzena nu mze xaa axta roo yuu Jordán. Gorna mzhin xaa roo yuu, mgaz xaa kaxkem leen nis nu nzhé xaa:

—Dios, xaa mbill Li lo, ¿che zle lu yudar na nal mod mle lu yudar Li?

Lee yuu ngok rol nu mded Eliseo yo bizh. Sbaa ngok kwaan Li.



KWENT CHEEN LI

TUB XAA MZAA KWENT KWAAN NZHÉ DIOS LO XAA

La historia de
Elías
un hombre que hablaba
lo que Dios le decía

RESUMEN DE 1^A DE REYES 16 A
2^A DE REYES 2
EN EL ZAPOTECO DE AMATLÁN



La Liga Bíblica
Las Sagradas Escrituras para Todos

Las ilustraciones son propiedad de
©1978 David C. Cook Publishing Co.,
usadas con el permiso correspondiente.

Primera edición
La historia de Elías
Zapoteco de Amatlán
zpo 05-207 1C

©La Liga Bíblica, A.C. 2005

México, D.F.



—¿Cho kwaan nzhekla lu le na kwent
cheen lu nel merla nya na?

Eliseo mnaab lee Mbi Naban cheen Dios
zaa yalngezh lo xaa le xaa re kwaan grora lo
kwaan mle Li. Lee xaa nzhekla kayaa chop
lazee yalngezh. Zee Li nzhé lo xaa:

Nya Li naz yiba nu Eliseo mlake lo xchiin xaa

(2 Reyes 2:1-18)

Xep gwluzh kwaane, gorna lee Dios nzhekla wee Li naz yiba, Eliseo nzo kwaan lee xaa. Nzhaze rop xaa nu mded xaa lak yezh, nu gorna mzhin xaa roo yuu Jordán, Li mtuuzh xkaxkem nu mgaz xaaya lo nis. Zee lee nis ngok rop nu lee rop xaa mded lo yo bizh.

Nu nel Li ne lee Dios mer wee xaa, mnabdizh xaa lo Eliseo nu nzhé xaa:



Xomod mzelo kwent cheen Li

(1ª de Reyes 16:29–32)

Kan xon gayoo tapgal liin yilo ngol Jesús, Acab, xgaan Omrí, ngok rey nu mzelo xaa nabeyy xaa re yezh Samaría, kwaan le Israel. Nawent mnabeyy Acab, mas nakapra mnabeyy xaa ke rese xaa mnabeyy yilo.

Nu stub kwaan tira nawent mle xaa, mka xaa tub ngwnaa zit, me le Jezabel, me ne nak xchap xaa nabeyy re yezh Sidón. Nu nel lee re xaa yezh Sidón nzholl lo maj kwaan le Baal, Jezabel mkiil Acab zee noka lee xaa gool lo maj nu zee mdexkwaa xaa tub yidoo yezh Samaría pa yo maj cheen Baal. Nu noka mle Jezabel zee gut xaa rese xaa wlipa nkayaa wdizh lo Dios. Tub xaa le Abdías nkedoola xaa Dios, nu nkee xaa zhiin garli Acab. Kwaanzee xaa ne mkaxlaan tub gayoo xaa nzaa kwent kwaan nzhé Dios lo xaa leen chop yeer naz wen, nu mzaa xaa kwaan ndaw re xaa.

Li mgalno rey Acab nu lee re nga ngwalaa kwaan ndaw Li

(1ª de Reyes 17:1–6)



Re mbizh zee ngu tub xaa nzaa kwent
kwaan nzhé Dios lo lee xaa, xaa le Li. Tub
mbizh ngwa xaa lo rey Acab nu nzhé xaa:

—Nzhal na nii na tub kwaan lo lu. Nii na
kwent cheen Dios, xaa nak Dios cheen Israel.
Na nkee zhiin lo xaa, nu lee xaa nak tub xaa
mban tira. Wlipa na, nalat yey nixa nik tub lan
gop, axta gorna nii naya.

Noka Dios nzhé lo Li:

—Broo nee nu bzyaa roo yuu kwaan le
Querit, kwaan nzob stub ta yuu Jordán. Go lu
nis kwaan nzho leen yuu nu na xaal nga yilaa
kwaan gaw lu baa.

Nu snee ngoka; mla ki naz yiba nu mzeka
rese xaa. Ocozías mxaal stub naz soldad nu
leeka kwaane mded kwaan re xaa zee. Nu
mxaal xaa stub naz soldad, per lee xaa
nabeyy lo re soldad ngwa nu mkichxub lo Li,
zee naab xaa lo xaa naguta xaa nu naguta
xaa xsoldad xaa. Zee lee Dios nzhé lo Li:

—Gwa kwaan re xaa ne.

Ngwa xaa kwaan re soldad nu leezha
mzhin xaa, nzhé xaa lo rey:

—Mer yet lu nel nzhekla lu nabdizh lu lo
tub maj kwaan nawlit nak Dios, zee ne che
zyikwen lu o nayikwent lu.

Nu modxa nzhé Li, ngut Ocozías, zee lee
xaa mnabeyy nebsa chop liin. Nu nel nyent
xgaan xaa, lee wech xaa Joram ngok xaa
nabeyy re yezh Israel.

Ocozías, xgaan Acab ngok xaa nabeyy re yezh Israel

(2 Reyes 1)

Nu leezha ngut Acab, Ocozías xgann Acab ngok xaa nabeyy. Tub mbizh Ocozías mrenzeb yek yoo nu mweey xaa. Nu nel nzhekla xaa ne xaa che zyikwen xaa, mxaal xaa lak xmos xaa ya xaa stub yezh yanabdizh lo maj Baalzebub. Zee lee Dios nzhé lo Li:

—Gwa, zhaal lu kwaan re xmos Ocozías nu guzh lo re xaa: “¿Chozhiin nzha nabdizh Ocozías lo tub maj, leezha nzhaal nabdizh xaa lo na?” Guzh lo Ocozías: “¡Telisa yet lu!”

Snee nzhé Dios lo xaa.

Li mle kwaan nzhé Dios lo xaa, nu lee re xmos Ocozías mbare nu nzhé re kwaan nzhé Li lo xaa. Zee lee Ocozías mnabeyy re xsoldad xaa zee zen xaa Li nu yiidno xaa xaa lo xaa. Per gorna mzhin soldad lo Li, nu nzhé Li lo re xaa:

—La ki naz yiba nu zeka re gu, zee ne gu lee na nii kwent cheen xaa nak Dios wlipa.

Nu lee Li mle rese kwaan nzhé Dios lo xaa. Nu nya xaa naz ba, gax roo yuu Querit, nu lee re nga nyalaa pan nu nyalaa baal nzhaw xaa garziil nu gwzhe nu nzho xaa nis leen yuu.

Li ngwa lo me byud yezh Sarepta

(1ª de Reyes 17:7–16)

Nzha mbizh nzho Li roo yuu Querit, zee lee nis mbizh leen yuu nel nyent yey, nu lee Dios nzhé lo Li:

—Zya yezh Sarepta kwaan nzho gax Sidón, nu gu baa. Nu nalet lu xgab yo lu baa, nixa nanakta tub yezh cheen re xaa Israel; baa nzho tub me byud zaa kwaan gaw lu.

Li mbin diizh nu nya xaa naz Sarepta. Nu gorna mzhin xaa roo yezh, myun tub ngwnaa me katoop yag lo xaa. Zee mrezh xaa me, zee nzhé xaa lo me:

—Le tub jabor lo na, zelazh chep nis goo na.

Gorna nzhaxii me nis, lee xaa mbare mrezh me stub welt nu nzhé xaa lo me:

—Noka le jabor yiidno lu tik pan gaw na.

Lee me mkeb nzhé:

—Wlipa na nii na mod ne Xtios lu, nik cha pan nyent lo na; nebsa nkano na chep yarin leen tub re, nu chep nseyt. Kwaanzee katop na yag, zee kee na yat gaw na, nu gaw xgaan na, nu gwluzh zee telisa lee rop nu yet lo yalnlaan.

Li nzhé lo me:

—Nazhebt lu; gwa nu ble kwaan nii na lo lu le lu, yilotlaka bkee cha yat dik kwaan yarin baa gaw na, nu tenoya nee. Nu zeera kee lu xchaya gaw lu, nu xchaya gaw xgann lu. Bkenzha kwaan nii Dios cheen xaa Israel; né xaa: “Nayijwalt nseyt nu nixa yarin leen xre lu, axta mbizh kwaan la yey stub welt”.

Zee lee ngwnaa byud ne nya nu mle me rese kwaan nzhé Li lo me. Nu zeera ndaw yon xaa zyen doo mbizh. Nu leen xre me kwaan nkano me nangujwalt nseyt nu yarin, modxa nzhé Xaa Nabeyy lo me.



doo nak, nu kwaanzee luux na rese dii cheen lu nu re sawlizh lu, modxa mluux na re xcheen rey Jeroboam nu rey Baasa, xaa mnabeyy yilo ke lu.”

Gorna mbin Acab kwaane, mzeen xaa mle xaa tub kwaan tira nawent, nu ngok nales doo lextoo xaa. Zee lee Dios mxaal Li yayé lo Acab:

—Naluxt na re dii cheen lu nixa sawlizh lu leezha mbanaka lu; kwaz na zee le naya axta gorna lee xgann lu gak rey cheen re yezh Israel.

“Kwaan chop testig nzho mod chezi xaa tub xaa axta gut xaa xaa”. Zee lee Jezabel mzob sey cheen rey Acab lo re yech nu mxaal meya

Lee re xaa mle kwaan mnabeyy me, nu gorna ngut Nabot ngunii xaaya lo Jezabel. Zee lee me nzhé lo Acab:

—Lee Nabot ngutla. Nzho mod zen lu yizhyo kwaan tant nzhekla lu.

Nu snee mlake xaa kwaan yizhyo ne. Per lee Dios mxaal Li nu nzhé xaa lo Acab:

—Dios né kwaane lo lu: “¡Yet lu! Lee re mbak zup xren lu lo yo, mod mle re ma kwaan xren Nabot. Nela na lee lu nak tub xaa nakap



Yalgut cheen xgaan byud

(1^a de Reyes 17:17–24)



Nu gwluzh ngulo mded re liin kwaan namlat yey, nu tub mbizh zee lee xgann me ngok ne, nu gro doo ngok ne xaa lo yalyizh, zee ta ngut xaa. Zee lee me nzhé lo Li:

—Mas wen chol nangit lu garli na, lee nal nebsa nze lu luu jwalt cheen na nel gro doo nak jwalt cheen na, kwaanzee nal ngut xgaan na.

Nu lee Li nzhé:

—Zaa xgann lu nee.

Zee lee Li mdeezh mad nu mbe xaa mad leen yoo paro nzho xaa, nu mzhíb xaa mad lo loon. Nu ngunii xaa lo Dios, nu nzhé xaa:

—Xtios na, le jabor lo na, laa bare mbi naban cheen mad ne stub welt.

Zeera mrib Li tich mad chon welt. Nu lee Dios mkenzha kwaan nzhé Li; nu lee mbi naban cheen madne mbare stub welt nu ta mroban mad. Zee lee Li mdeezh mad, nu mbe xaa mad lo xnaa mad nu nzhé xaa:

—¡Wii! ¡Mban xgann lu!

Nu lee ngwnaa nzhé lo Li:

—Nalse ne na lu nak tub xaa Dios nu wlipa xtizh Dios nzhedizh lu.

Li nu re ngwleyy cheen Baal

(1ª de Reyes 18:1-2, 5, 10, 17-45)

Nu mas chon liin namlat yey mod nzhé Li lo rey Acab, nu lee re xaa Israel nded doo bid lo yalnlaan, nu noka re ngoon nu re mbakxiil mded bid doo.

Zee lee Acab mxaal xaa ya kwaan Li, per



xaa. Nu gorna mwii sa xaa, me le Jezabel, tant nales nzhak xaa, nzhé me lo xaa:

—¿Chozhiin sbaa nzhak lu?

Lee xaa nzhé lo me chozhiin. Zee lee me nzhé lo xaa:

—Lu nak rey, xaa nabeyy rese pa, ¿che nyent mod le lu loka kwaan nzhekla lu? Telisa zi na yizhyo cheen xaa nu selazh naya lo lu.

Zee lee me mkee lak yech lo lak xaa non yezh. Nzhé me nzhaal kwaan xaa lak xaa nakap nak, zee gaazh xaa kwaan nawlit tich Nabot zee yé xaa lee Nabot ngunii nawent lo Dios nu nawent lo rey. Lee kwaan nzhekla me nak yii re xaa lo Nabot nu gut re xaa xaa kwaan ke. Sbaa nzhé ley cheen re xaa Israel:

Nu lee Li nzhé:

—Gwa dux, per bselazh nanakt na xaa mleey lu le lu zhiin ne.

Zee Eliseo mbare nu mbit xkoon. Nu leeka kwaan yarad mkichki xaa nu mkeex xaa ngoon nu mzaa xaa ma ndaw re myet. Mle xaa kwaane zee luu lee xaa mlaa xchiin xaa nu kee xaa zhiin lo Dios. Zeera ngwa xaa mreke tich Li nu mle xaa zhiin kwaan mzaa Dios lo xaa.

Nzhé Li teed Dios bid rey Acab

(1^a de Reyes 21)

Nu gax roo yoo ndok doo cheen Acab, nax tub lee leyo cheen tub xaa le Nabot. Nu yizhyo ne nak cheen re li Nabot, axta leezha mdiiz xaa re yizhyo Canaan lo re chibchop dii cheen Israel, re mbizh nazkweeze cheen Josué. Lee rey Acab nzhekla zii yizhyo lo Nabot zee xeen xaa yix gaw xaa, zee nzhé xaa lo Nabot zee zaa xaa demi nu noka stub lee yizhyo mas wen. Per lee Nabot nazheklat ngto leyo lo xaa. Nu tant mnayii Acab gorna mzhin xaa garli xaa zee nanzheklat xaa gaw

nanguzhalt xaa lo xaa. Sinke gwluzh ngwa Li mdiizhno Acab, nu gorna lee Acab ngune lo Li, nzhé xaa:

—¡Lu nak xaa kwaan kale re kwaan nawent Israel!

Nu lee Li mkeb nzhé:

—Na, nakalet na nik tub kwaan nawent, lee xaa kale re kwaan nawent ne nak lu, nel nanzhont lu xtizh Dios; ngwii lu lo maj cheen Baal. Lee nal ble kwaane: btop rese xaa Israel yek yi Carmelo, nu noka btop tap gayoo yirol ngwleyy cheen Baal, nu noka tap gayoo ngwleyy cheen Asera, sa lu Jezabel nzaa kwaan nzhaw re xaa ne rese mbizh.

Zee lee Acab mnabeyy rese xaa Israel nu rese ngwleyy cheen Baal nu cheen Asera, un nzhé xaa:

—Btop xaa yek yi Carmelo.

Baa lee Li nzhé lo re myet:

—¿Chozhiin nzhak chop yek gu? Chelee Dios nak Xaa Nabeyy breke gu tich xaa; nu chelee Baal nak Dios, breke gu tich xaa.

Per lee re myet namkebt nik tub kwaan. Zee lee Li mbare nzhé lo re xaa:

—Nesba na nak xaa nkayaa wdizh lo Dios, xaa mban; per lee Baal nkano tub tap gayoo yirol ngwleyy. Nal ne re be cho xaa wlipa nak Dios. Bteno gu chop la ngoon, zee lee re ngwleyy cheen Baal kweey tub ma zee teed xaa ma lo Baal nu zhib xaa ma lo yag mdo, per nakichkit xaa xana kwaan ki. Nu lee na le leeka kwaane kwaan stub la ngoon; teed na ma lo Dios nu zhib na ma lo yag mdo nu nakichkit na xana kwaan ki. Nu gorna list nzhib ngoon lo yag mdo lee re gu kwezh xtios gu nu lee na kwezh Xtios na, nu loka Dios xaa xaal ki, xaa zee wlipa nak Dios.

Nu lo kwaane rese myet mkeb nzhé:

—Wen kwaan né lu, le beya.



Li ngwa mrezh Eliseo

(1^a de Reyes 19:19-21)

Zee ngwa Li nu mzhaal rop xaa Eliseo; Eliseo kakee gon. Zee mlache xaa xkaxkem xaa nu mzhith xaaya tich Eliseo, nu snee mlu xaa lee Eliseo le xchiin xaa. Li seetaka nyaad xnaz gorna lee Eliseo nyaadke tich xaa, zee nzhé lo xaa:

—Naab na tub jabor lo lu, laa nii na lo xnaa na nu lo xuz na zee reke na tich lu.



Nu lee xaa mkeb nzhé:

—Nel nzhekla re xaa gut na, nel nkedoola na xchiin lu. Lee re xaa yezh cheen na mlaa lu; mluux xaa mdo cheen lu nu mbit xaa kwaan espad re xaa nzaa kwent kwaan nzhé lu lo xaa, nu nebse na nak xaa mlake; nu kakwaan xaa na zee gut xaa na.

Zee lee Dios nzhé:

—Bzyaa yezh Damasco nu gorna zhin lu zee zaa lu yalnabeyy lo Hazeal zee nabeyy xaa re yezh Siria. Zeera bzyaa nu bkwaan Jehú nu zaa lu yalnabeyy lo xaa zee nabeyy xaa re yezh Israel. Lee xaa gut rese xaa nzholl lo Baal. Nu mleeey na Eliseo zee le xaa xchiin lu. Noka nazhebt lu, seesa nzho tub gazh mil xaa lo re xaa yezh cheen lu, xaa zer kichxub lo Baal nixa zer gaw bit nii Baal.

Nu sbaa mle Li.

Zee lee re ngwleyy cheen Baal

mdexkwaa ngoon zee teed xaa ma, nu mzhib xaa ma lo yag. Mzelo xaa mrezh xaa xtios xaa, nu mzelo xaa axta garziil axta rol mbizh, nu snee mbezh re xaa:

—Baal, bkeb lo nu.

Per nankebt Baal. Nu gorna ngok rol mbizh Li nzhixno re xaa nu nzhé xaa lo re xaa:

—Mas nye nii gu, nel che kayawdizh xaa kwaan stub xaa, o che nzha xaa mandad; o che nzha xaa tub pa, o naxna xaa zee nkin laxche gu xaa.

Zee mas nye ngunii re xaa, nu mchoog xaa cho xaa, axta paro mroo ren xaa. Nu snee mded rol mbizh axta ngwaaz mbizh. Nu Baal nankebt lo re xaa.

Zee lee Li nzhé lo re myet:

—Bii re gu gax.

Nu rese myet ngwa naz paro nzo xaa. Zee lee xaa mdexkwaa mdo cheen Dios kwaan mluux re xaa yilo; zeera mzhib xaa yag nu ngoon loya. Zee nzhé xaa lo re xaa:

—Bchezhe gu tap kantamplor nis, nu bchub guy cho baal ngoon nu tich yag.



Gorna ngulo mchub xaa nis lo mdo, Li mxaal re xaa zee chub xaaya stub welt, nu mle xaaya. Per lee xaa nzhé lo re xaa:

—Ble guya yon welt.

Nu mchub xaa nis lo mdo stub welt, nu axta nguzhe leen byas cho mdo kwaan nis. Zee lee Li ngwnii lo Dios nu nzhé xaa:

Baa Dios ngwa mdizhno Li, nu nzhé xaa lo xaa:

—Li, ¿cho kwaan kale lu nee?

Nu lee xaa mkeb nzhé:

—Xaa Nabeyy, kwaan dub lextoo na, kakee na xchiin lu. Lee re xaa yezh cheen na mlaa lu; mluux xaa mdo cheen lu; nu mbit xaa kwaan espad re xaa kwaan nzaa kwent kwaan nzhé lu lo xaa; nu nebsa na nak xaa mlake. ¡Nu nal noka na kakwaan re xaa zee gut xaa na!

Zee lee Dios nzhé lo xaa:

—Broo naz jwer nu bzo lo na.

Nzhoka Li naz leen yeer. Yilotlaka mbiid tub mbi nye doo, kwaan mle rol re ke, per Dios nangniit kwaan mbi. Gorna ngulo mded mbi mgun tub xog, per Dios nangniit lo xog. Nu tich xog mbid ki, per Dios nangniit lo ki. Nu tich ki mbin Li stub bos nadoo doo. Gorna mbin Li bos zee msaaw xaa garlo xaa kwaan xab xaa, mroo xaa leen yeer nu mzo xaa roo yeer. Zee nzhé Dios lo xaa:

—Li, ¿chozhiin nzo lu nee?

Zee myun cha pan kwaan myex lo zhil lo xaa nu noka tub re nis. Ndaw xaa nu ngu xaa, nu mbare xaa ngot xaa.

Nu lee mandad mbare ngwa stub welt, mgal cho xaa nu nzhé lo xaa:

—Guxche nu daw, nel nkin ze lu zit doo.

Li nguxche, ndaw nu ngu. Zeera mze xaa tub choo mbizh nu tub choo yaal. Nu gorna mzhin xaa yi Sinai, mzeeb xaa leen tub yeer.



—¡Dios, Xaa Nabeyy na! Blu lee lu wlipa nak Dios nalzhe nu lee na nak xaa nkee zhiin lo lu, nu mle na rese kwaan mnabeyy lu lo na. ¡Bkenzha kwaan nii na, Xtios na! Nu bkeeb, zee lee re myet, xaa nzhi nee, ne lee lu wlipa nak Dios, nu lee kwaan nzhekla lu nak wii re xaa lo lu stub welt.



Nu leeka gorzee, ta mla ki naz yiba nu mzeke ngoon, nu yag, nu ke, nu yide, nu axta msebizha re nis kwaan nzhi leen byas lo mdo. Gorna ngune re myet kwaane, mkichxub re xaa axta ngol yek re xaa lo yo, nu nzhé re xaa:

—jXaa Nabeyy nak Dios wlipa!

Nu lee Li mkeb:

—Bzen gu re ngwleyy cheen Baal nu nalaat gu xonn nik tub xaa.

Mzen xaa re xaa, nu lee Li mbe re xaa roo yuu nu baa mbit xaa re xaa. Zee lee Li nzhé lo Acab:

—Zyaa garli lu, nel nal la tub yeyxoo doo.

Nu gorna nya xaa naz, lee tub yeyxoo doo mla.

Li ngwa yi Sinaí

(1ª de Reyes 19:1-18)

Lee sa Acab me le Jezabel, nak tub me nwii lo maj kwaan le Baal. Nu gorna lee sa me nzhé lo me, lee Li mbit rese ngwleyy cheen Baal zee mxaal me tub xaa lo Li, zee yé lo xaa:

—Jezabel mxaal na nii na lo lu, mcheroo me zee gut me lu yee gor nal.

Nu gorna lee Li ngune kwaane, nguxso xaa nu nya xaa naz wen. Nu gorna nguzha xaa mzob xaa xan tub yag, nu nzhekla xaa yet xaa nzhé xaa lo Dios:

—jBaatay Xtios na! Nayetra na. Laa yet na.

Nu ngot xaa xkal xan yag, nu tira mzen mkaal lo xaa. Zee mbid tub mandad cheen Dios nu mgal cho xaa, nu nzhé lo xaa:

—Guxche nu daw.

